

PLAIIURI SĂCELENE

REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURAL-SPORTIVĂ „IZVORUL” — SÄCELE,
ÎNFIINȚATĂ ÎN ANUL 1922 ȘI REÎNREGISTRATĂ LA JUDECĂTORIA BRAȘOV, SUB NR.
15553, DIN 08.03.1994, cont nr. 4072996060012 B.R.D. FILIALA SÄCELE

DIN SUMAR:

- Menirea noii generații pag. 2
- Familia și menirea ei în lumea creștină Pag. 3
- Vivat legea învățământului pag. 4
- Moda în limbaj pag. 5
- Privatizarea intră pe rol pag. 6

ANUL IX
NR. 5
(Serie nouă)
TRIMESTRUL III — 1995

In memoriam

Participarea

Lui DELU BUCURENCIU, la viața și activitatea
Asociației Cultural Sportive „IZVORUL”

A cinsti înaintașii și mai ales po aceia care au participat nemijlocit la propășirea idealurilor naționale, la promovarea unui climat de prosperitate și progres, la orientarea și consolidarea obștei și societății în genere, este și va rămâne un percept moral, un act educațional. Îmi permit să evidențiez faptul și să subliniez cu certitudine că moralitatea și valoarea umană, rămâne și dăinuie în timp.

Oameni și fapte care să demonstreze participarea efectivă la viața socio-culturală este dezideratul unei culturi și unui grad de civilizație. Pe această linie Säcelele se poate mândri cu fiili săi, cu aportul adus pe linia păstrării purității și specificului, relațiilor bazate pe o temeinică educație, pe o permanentă ascensiune comportamentală.

La climatul, să-l numim specific săcelean, un rol precum până în trecut și mai apoi are A.C.S. „IZVORUL”.

Dacă astăzi activitatea la „IZVORUL” se desfășoară la parametrii și în condiții satisfăcătoare, nu tot astfel s-a derulat activitatea în trecut și mai apoi la perioada anilor 1945—1970.

Deși se fac auzite voci că revista noastră ar trebui să cuprindă un volum preponderent de articole și materiale de actualitate, suntem puși în situația de a face trimitere la perioada amintită, pentru a putea aprecia la justă valoare bruma de lumină ce apare la orizont. În acea perioadă de tristă amintire (1945—1970) și apoi, atât pe plan național cât și local se punea problema sovietizării țării și deci bararea oricărui manifestări, fie personale sau în cadrul unor grupări care să simță minte curat românești.

Aceasta a fost aşa-numita evoluție a societății våzute de ei și involuția noastră și a societății curat românești.

În acest context, participarea lui DELU BUCURENCIU la viața și activitatea A.C.S. „IZVORUL” a fost meritorie. Caracterizat ca fiind intransigent

și demn, tenace și principal, Delu, prin suflu și putere de muncă, a reușit să promoveze (împreună cu alți semeni), în ciuda presiunilor și restricțiilor activitățea din cadrul A.C.S. „IZVORUL”.

Atât pe linia activității sportive, cât și în domeniul cultural, perioada anilor 1945—1970 a constituit o etapă cu profunde implicații.

Cu sprijinul și aportul material al lui Delu, Asociația noastră a putut face față acelor vremuri, reușind să obțină chiar și rezultate remarcabile.

Asigurând baza materială (echipament, fonduri de deplasare etc.), prin organizarea de băluri și majaluri, precum și prin sponsorizări îndeobște susținute de Delu, „IZVORUL” a înregistrat în acea perioadă numai supraviețuirea, ci și saluturi de substanță.

Deplasările în județ (raion), cu camionul sau autobuzul acordat cu generozitate de notabilul vrăjitor, Camil Mihăilă, și mai târziu în cadrul regiunii, la Făgăraș, Sibiu, Sighișoara, precum și pe Valea Prahovei până la Câmpina, au constituit tot atâtea rezultate care au dus la păstrea și consolidarea prestigiului și spiritului de echipă.

În sezonul de iarnă în acea perioadă, la „IZVORUL”, s-au organizat cursuri de schi, cu

Prof. Victor CARPIN
(continuare în pag. 2)

Să nu uităm

Deschid poarta cimitirului „Din Sus” cu oarecare reținere, poate și datorită faptului că nu am mai trecut de mult prin el. Mă simt stințor și puțin străin. Soarele fierbinte a încins aerul făcându-parcă să clipească ca o apă. Roiuri de găze se scaldă în lumina vie, arzătoare, strămutându-se brusc de îci, colo. Dinspre pădure se apropie o cohorte de nori purtând pe coamele lor un amestec straniu de culori, greu de descris în cuvinte — de la un violet delicat, la altul înspuimat al valurilor mării.

Mă surprinde multimea crucilor.

Aici „În Sus”, amintirile sunt mai dense, mai vii, poate și pentru că aici m-am născut și am copilărit. Aproape fiecare nume de pe cruci îmi este cunoscut și-mi vine greu să-i separ pe cei legați de „Izvorul”.

Cel mai apropiat îmi este Nicu Gologan, unchiul meu din spatele mamă și totodată un foarte bun prieten.

Când „Izvorul” juca acasă mă prezentam, copil fiind la bunică, cu cel puțin o oră înainte de meci. Aveam sarcina să-i curăț lui Nicu ghetele de fotbal și să i le fac cu cremă. Drept recompensă, Nicu mă lăsa să i le duc până la „sediu”, pe Valea Largă și mai târziu pe Unirii, unde se echipa jucătorii. Eu eram tare mândru cu ghetele lustruite oglindă pe umăr și cu ceilalți copii după mine, roși de invadie.

Aurică Ungureanu, înalt, masiv, cu un șut violent, toamna facea zmeu ce se înălțau până nu le mai vedeam.

Petrică Boroș, de netrecut în apărare și datorită unui plasament fără greșeală.

Lică Persoiu a venit sau a revenit la „Izvorul”, după ce a jucat la alte echipe mai galonate. Elegant pe teren, dar și în afara lui, a fost o extremitate rapidă, cu șut puternic și un dribling de rutină.

Nelu Stoian, nu prea înalt, cu picioarele ușor arcuite, a fost un stâlp al apărării, greu de trecut.

Gigi Oprea, nu a jucat prea mult la „Izvorul”. Coleg și de serviciu a fost un om de un caracter deosebit. Înalt, bine făcut și frumos, bun tehnician, a dat culoare jocului pe înaintare, fiind o incântare să-l privești.

Tot din Cernatu venea și Paul Niculescu. Foarte tehnic, fusese coechipier cu Toma și Voinescu — portarii ce au făcut faima C.C.A.-ului de pe atunci. Îmi amintesc de un meci jucat la Covasna, condus cu 2—1. Arbitrul pierduse jocul din mâna și noi nu știam

Dan ZAMFIR

(continuare în pag. 3)

Biserica „Din Sus” din Säcele

Sunt „condițiile materiale” un indicator sau un stimulent al generațiilor? Iată o întrebare la care, instinctiv, răspunsul ar putea fi afirmativ. Raportându-ne însă, fatal aproape, la generația interbelică, de exemplu, în conformitate cu cea ce pune pasivitatea unei generații numai pe seama unui mediu neprietic, a crizei generalizate, generația aceea ar fi trebuit să fie prosperă economic, lipsită de griji materiale, beneficiară a unui mediu lipsit de tensiuni, de conflicte, de politicieni execrabilii etc. Supoziții ridicolă, fără nici un temei.

Condițiile materiale nu au fost niciodată un indicator al generațiilor. Ele pot furniza, totuși, un criteriu. Căci accentul pe „condiția materială” sau „greutăți” de acest fel se transformă într-un indicator fără greș: căt privește o generație spre asemenea valori, în ce măsură este dispusă să se lase convinsă ori să le invoce în chip de scuză? Această atitudine dă seama strălucit de grandoarea sau netrebnicia unei generații.

Generația actuală pare a se teme de mizele mari, parcă predestinată, ca într-un blestem, să se risipească în dispute derizorii, trebuie însă, să ținem cont, fără a o considera drept scuză, de agresiunea cumplită ce se exercită asupra ei. Printr-o presiune persuasivă se urmărește modificarea comportamentelor, a convingerilor și sentimentelor. Este din ce în ce mai mult un mod de agresiune directă, un mijloc de influențare brutală ce intervine ca factor modelator asupra structurii de rezistență a personalităților, cu precădere fiind expuși cei care, datorită vîrstei, a tinereții, sunt chiar în plin proces de formare a personalității. „În ziua de azi nu se mai cuceresc teritorii pentru a stăpâni oameni, se cuceresc suflete...” spune Alexandru de Marenches, fost șef al serviciilor de informații franceze. Afirmația nu mai are nevoie de nici o adăugire.

Confruntarea este veche, iar forme sale sunt totale. De o parte sunt activiștii (devizei), „fără Dumnezeu”, de cealaltă parte omul

pur și simplu, creațură a lui Dumnezeu. Dar parca niciodată dușmanii lui Hristos n-au avut la dispoziție atâtatea arme: bănci de date, rețele de sateliți, sisteme de comunicare planetară. Subtil folosite tehnice de vîrf ale disciplinelor medicale, ale științelor tehnice, descoperirile cele mai avansate ale psihosociologiei, se lucrează asupra subconștientului

arme de sufletului: CREDINȚA, NĂDEJDEA și DRAGOSTEA. Cu Crucea pe umeri, cu dragostea în suflete și cu speranța biruinței, noua generație își pregătește luptă.

În orice vreme, în orice misiune e nevoie de modele care să te îndrumă mereu să nu abdici, să nu renunță, să nu te lași înfrânt. Căci, aşa cum spune poetul, „adevărata înfrângere sunt renunță-

au luptat din toată ființa lor, care s-au jertfit ca niște sfinti.

Avem deja hotarele trasate. Trebuie doar să scurmăm puțin în țărână și oasele albite ne vor arăta drumul spre biruință. Trebuie doar să ne luăm misiunea în palme, să ne recăpătăm încrederea în noi și să, pornim la luptă.

De vom da greș, rușine nouă.

De nu vom izbuti, copiii noștri și nepoții lor, vor continua lupta când și noi vom fi devenit oase albite.

Iar de nu vom încerca măcar de vom muri în nepăsare față de batjocura la care e supusă zestre spirituală a românilor, atunci, cu povara uciderii neamului pe umeri, noua generație va ieși din istorie pe ușa din dos, în pofida acelui minunat Decembrie. Atunci va veni tăcerea neputinței, a nemericiei, urmată de chinul veșnic al prea târzielor remușcări.

Cu Dumnezeu înainte, însă, vom birui, acum, mai mult ca oricând. Tara are nevoie de noi, de tinerii ei. Să-i răspundem chemării, nu din mândrie, pentru ce am putea deveni, ci din datorie față de înaintași. Aceeași luptă au dus și ei, aceeași luptă ne așteaptă și pe noi. Pentru România.

Crina PALAS

Menirea noii generații

prin procedee subliminale, se induc stări complexe de confuzie și dezorientare, se sugestionează mase uriașe de oameni prin mijloacele cele mai perfecționate ale mass-media, se aplică psiho-tehnici în fața căror aproape nu mai există ripostă.

Această acțiune de dislocare și destruccție a valorilor, îndrepătată, cum spuneam, cu precădere asupra tineretului, își propune nu doar nimicirea României de azi, ci mai ales a României de mâine. România nu a dus niciodată lipsă de inamici și război. Dar războiul nevăzut ce se poartă acum este poate cel mai ticălos din câte a îndurat vreodată această țară. Deoarece se lovește perfid în copiii fără apărare, în temelia viitorului.

În ciuda aparențelor, tinerii nu sunt totuși, înfrânti, noua generație nu poate fi învinsă, căci în sufletul ei e sămburele nemuririi pe care credința în Dumnezeu și dragostea de neam nu l-au lăsat să dispară. Drept mărturie stau minunății copii ai aceluia Decembrie dățător de speranță, studenții torturați de băte, tinerii românei Basarabiei ce-au străbătut Țara cu Crucea în față. Armele lor sunt

rile la vis“. Iar noua generație nu duce lipsa acestor modele. Îl avem viu, contemporan, pe Ilie Ilașcu. Avem înaintea noastră generații și generații de luptători ce-au năzuit visul unei României întregite, puternice, asezate pe temelia jertfei unui neam neinvins, care

ELENA TAFLAN

Verde-împărat

*Doamne, iarbă de n-ar fi
Lumea o aş stăpâni
De n-ar fi floarea de fân
N-ar şti lumea de stăpân.*

*Dar aşa, cum iarbă este
Lumea zice că-s poveste
Si când dă floarea la fân
Lumea zice să-s bâtrân.*

Participarea lui Delu Bucurenciu

(urmare din pag. 1)

concursul prof. I. Tocitu, precum și competiții de schi fond. Schiori ca Frățilă, Vlădea, Medrea, Oprescu, Medianu și mulți alții din Bușteni, Predeal, Râșnov, Brașov și Săcele au avut posibilitatea să se întreacă și să constate adevărata imagine a „IZVORULUI” și a Săcelor și să admire frumusețile naturale ale regiunii.

Întreprinzător și organizator fără egal, Delu organiza în cadrul „IZVORULUI”, începând cu sărbătorile Crăciunului până în postul Sf. Paște, la Sala Medianu, mese cu invitați pentru tot omul de bine din Săcele și de pretutindeni. Plăcintele mocănești, ce se pregăteau de mame, surori, soții sau fete cu care vorbeam, nu pridideau să satisfacă solicitările. Indife-

rent de vîrstă sau pregătire, erau pe atunci gata să participe la orice acțiune menită să promoveze binele și onoarea asociației. Preceptul „unul pentru toți și toți pentru unul”, domnea și trăia în rândurile noastre. Meritul acestui climat a datorat în mare parte lui Delu.

Pe linia activității culturale, Delu Bucurenciu a sprijinit o mulțime de manifestări din care Sântilia și maialuri cu premieri de dansuri populare și costume mocănești.

Echipa de teatru avându-l ca instructor pe actorul Marius Pepino, a susținut mai multe spectacole în sala „Electroprecizia” și la Sala Szabo, bucurându-se de o participare și apreciere deosebită.

La concursul pe regiune, echipa de teatru, cu piesa „Ci-

tadela sfărâmată“ de H. Lovinescu, a obținut locul II.

Corurile de la biserică veche din Satulung, având la acea oră participarea fraților Bodeanu, Berteanu, Șerban și alții, au susținut an de an sărbătorile Crăciunului cu colinde tradiționale.

Paleta activităților asociației „IZVORUL“ din perioada amintită și participarea lui Delu Bucurenciu la aceste manifestări a fost desigur amplă și bogată, în ciuda vicișuditinilor vremii. Spațiul fiind limitat ne rezumăm la cele semnalate.

În rezumat, am dorit să evidențiem deopotrivă climatul socio-cultural din cadrul asociației „IZVORUL“ și a Săcelor, în general în perioada de stabilizare a țării, pe de o parte, și de asemenea, rolul benefic și determinant al celui ce a fost

Delu Bucurenciu, în depășirea etapei de tristă amintire.

El, Delu, a înțeles că drumul spre glorie al asociației din care făcea parte era pe atunci greu și spinos. La timp a dezvăluit pe plan local actele de incordanță și deformare a adevărului, precum și pe acei ce și-au pierdut (vândut) conștiința națională și de om.

Încrezător în idealurile „IZVORULUI“, Delu Bucurenciu a participat nemijlocit la promovarea sportului și culturii, a moralității și educației, a binele și frumosului pe aceste plăiuri.

Dispariția neașteptată a lui Delu a constituit un gol, un vid în viața și activitatea asociației noastre.

Numele său și rezultatele obținute de el în cadrul asociației „IZVORUL“, vor dăinui în timp.

Cel mai important element al intemeierii familiei l-a reprezentat preocrearea într-un chip demn de om, adică nașterea de prunci, creșterea și educarea lor. Cuvintele: „Crește și vă înmulțe și stăpâniți pământul“ (Gen. 1, 28) au fost rostite de către Dumnezeu la început și au rămas ca indicative veșnice pentru rostul și menirea familiei. Ca instituție divină, familia participă la acțiunea creatoare a lui Dumnezeu, „Continuând și ocrotind viața, înmulțind binele și virtutea“. Prin copii ea își trăinicește existența și se perpetuează în istorie, aducându-și aportul la mersul înainte al omenirii. Biserica creștină prețuiește mult copiii. Ea îi consideră ca un dar divin și o binefacere a providenței. Avem aici ecoul învățăturii biblice a Vechiului și Noului Testament, după care copiii sunt priviți ca o binecuvântare creștină: „Iată fiile sunt moștenirea Domnului răsplata rodului păntecului. Precum sunt săgețile în mâna celui viteaz, aşa sunt copiii părinților tineri. Fericit este omul care-și va umple casa de copii“ (Ps. 105, 3–5). Copiii dău căminului conjugal strălucire și frumusețe. El consolidează legătura dintre soț și le asigură tăria de a învinge obstacolele inerente vieții.

Familile mocanilor reprezintă de altfel chiar în acest sens al închegării grupului familial prin prezența copiilor, acel tip de familii („închise“ bărbatului, cu dublu statut de tată și soț, constituie nucleul în jurul căruia se ordonau atât membrii, cât și regulile impuse acestora de către tată însuși. Mama, femeia mocană era liantul între bărbat și fiu sau fiica lor — voința bărbatului conducea, femeia o făcea accesibilă copiilor lor. Hramul Maicii Domnului într-o din bisericile săcelene, icoana Sfintei Maria, înțând pruncul în brațe, este mărturia apropierea fiului de mamă, în concepția relației ma-

terne și filiale din familiile mocanilor.

Regăsim într-o altă biserică săceleeană icoana sfintilor Mihail și Gavril, esențializare a credinței mocănești — arhanghelul acoperă cu o aripă, cea a pazei dumnezeirii, turmele mocanului, pe care transhumanța îl purta în sudul țării, în Câmpia Bărăganului sau balta Ialomiței; cealaltă aripă stă întinsă deasupra familiei sale, a fiilor și fiicelor sale.

Caracterul de familie „închisă“ consistă astfel în concentrarea membrilor ramurii genealogice în jurul nucleului inițial — Tatăl

Ca datorii reciproce ale soților erau socotite îndeobște: respectul unuia față de altul, păstrarea fideliții conjugale, întrajutorarea și conviețuirea în pace, armonie și buna înțelegere.

Ca omagiu pentru solicitudinea constantă a părinților, ca și pentru toate sacrificiile pe care ei consumă să le facă cu scopul de a da o creștere bună și o educație sănătoasă copiilor, aceștia erau datori a-i înconjura întotdeauna cu iubire și recunoștință. Pietatea filială este formulată în decalog ca prima poruncă după îndatoririle omului față de Dumnezeu: „Să cinstești

Intr-un astfel de cadru al iubirii și responsabilității față de Dumnezeu și față de oameni se amplasează concepția creștină despre familie și menirea ei, de a fi binecuvântată de copii“.

Patronul copiilor, Sfântul Nicolae, ne apare reprobus de arsemenea într-o icoană a unei alte biserici săcelene:

Cele 3 elemente ale familiei mocănești, tatăl-mama-fiul, apar astfel sub ocrotirea voinței lui Dumnezeu și a preceptelor creștine — ele amintesc de altfel de simbolul religios al lui Dumnezeu — Tatăl, Isus — Fiul, Sf. Duh, Fecioara Maria — Mama, cum sunt cele mai multe icoane din casele mocanilor. Ele sunt mărturia cultivării cu tărie a credinței în familie, în care mocanii vedea suportul însuși al existenței lor toate poveștile despre mocani, adevărate, așa cum bunicii generației tinere a Săcelului le mai știu povestii, vor începe cu imaginea femeii aşteptându-și bărbatul plecat în transhumanță, poate de câteva luni, poate de câțiva ani, crescându-și copiii în voința soțului ei și a sa, conform unei morale nescrise, dar mai puternică decât orice lege.

Legătura dintre familia mocănească și Biserica era sfântă și de suflet. Mocanii nu mergeau să asculte slujba la alte biserici, la ei slujba era cel mai frumos.

Ei nu se cununau, decât la biserică lor, acasă, iar copiii erau botezați în aceeași cristiștiță în care s-au botezat moșii și strămoșii lor. Cristiștiță de la Biserica Sf. Adormirei e dintotdeauna aceeași.

Astăzi puține familii mai sunt pur mocănești, în care ambii soții mai au proveniență locală.

Dă-ne Doamne cât mai multe familii asemenei celor ce au trăit pe aceste meleaguri, în această frumoasă gură de Rai.

Preot Cornea IOAN
Biserica „Sf. Adormire“

Familia și menirea ei în viziunea creștină (III)

și Mama, deveniți bunici sau străbunici. Așezările mocanilor, uneori câte trei — patru case construite într-un singur loc și aparținând mai multor generații ale aceluiași grup familial sunt dovada tăriei ideii de familie în peisajul spiritualității și tradiției mocănești.

Pentru ca viața de familie a mocanilor să se întărească și să se desăvârșească continuu, se impunea că membrii familiei să consimtă și să împlini din conștiință anumite îndatoriri reciproce. Pe primul plan se situa îndatorirea de a se dărui unii altora cu iubire. Iubirea este legea fundamentală a vieții. Copiii sunt întruparea iubirii.

Pe lângă virtutea iubirii, buna desfășurare a vieții conjugale presupunea o serie de alte îndatoriri, din ansamblul cărora se desprindeau datoriile reciproce ale soților, datoriile părinților față de copii și datoriile copiilor față de părinți.

pe tatăl tău și pe mama ta ca să-ți fie bine și să trăiești mulți ani pe pământul, pe care Domnul Dumnezel tău îl va da și te“.

(Deut. 5, 16)

Iubirea și respectul față de părinți se concretizează în primul rând în ascultarea și supunerea față de ei ca față de unii ce succed în demnitate pe însuși Dumnezeu. De aceea se recomandă: „Copiilor ascultați pe părinții voștri întru toate, că acesta este bine plăcut în fața Domnului“. (Col. 3, 20).

Aceasta rămâne o îndatorire a copiilor și după ce ei au crescut, căci „Domnul a înălțat pentru totdeauna pe tatăl peste fii și a întărit judecata mamei peste copii“ (Sirah 3, 2). Cinstirea și supunerea față de părinți trebuie să fie afectivă, adică dovedită cu fapta și cuvântul: „Cu fapta și cuvântul cinstești pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți vină binecuvântarea de la ei“ (Sir. 3, 8).

Să nu uităm

(urmare din pag. 1)

cum să ne mai ferim picioarele. Când tensiunea era mai mare, Paul a dat o pasă la portar de pe la 30 m, exact în vinclul porții, aducând egalarea și linisteala pe teren.

Mitică Clinci — Cerii — cum îi spuneam cei apropiati, a jucat extremă sau mijlocaș. Jucător de mare travaliu, cu o viteză debordantă și o condiție fizică impresionantă, a rămas în amintirea noastră ca un bun camarad, înțotdeauna bine dispus, cu un cuvânt de spirit, fiind în stare să alunge orice supărare.

Relu Clinci — Baldărică — a fost, cred eu, cel mai talentat din generația noastră. A jucat la „Izvorul“ târziu, venind din divizia superioare. Fusese selecționat într-un lot largit de tineret. Prin '62 l-am văzut la Piatra Neamț jucând în meciuri de baraj.

Tehnician desăvârșit, a contribuit substanțial la menținerea echipei în treimea superioară a clasamentului.

Brusc, îmi amintesc că nici nu este înmormântat în sus, nici el, nici alți câțiva din cei către care mi-au purtat amintirile. Aici, „In Sus“ — Izvorul — înseamnă mai ales spectatorii veniți în număr mare, meci de meci.

Părintele Șerbu și profesorul Ionel Taraș. Erau nelipsiți de la teren, indiferent de vreme. Însotiti mai mereu de dl. Alexandrescu, uneori și de tata și dl. Guiu. Mereu în picioare într-un colț de stadion, adăpostiți sub umbrele mari, negre, pe timp ploios, trăiau bucuria victoriei sau amărăciună către unei înfrângeri, chiar dacă nu se exteriorizau.

Ion Junga, gras, jovial, numai ce-l auzeai din tribună admo-

nestând o intrare mai dură sau o pasă greșită cu „mă cofetarule!“ — spre deliciul celorlați spectatori. Nelipsiți de la meciuri erau și Victor Secăreanu, Nicu Pricop, Ionică Butu, Mitică Tudor și mulți, mulți alții, pe care-i întâlneam apoi la „colț“, comentând meciul sau discutând politică.

Sobrietatea tuturor acestor spectatori impunea o ținută civilizată întregii asistențe, așa încât eu nu-mi amintesc să fi auzit de meciurile „Izvorului“ injurături sau cuvinte triviale.

Nea Delu Bucurenciu, cel mai mare sufletist pe care l-am cunoscut. Dacă azi mai putem vorbi de „Izvorul“ Săcele, asta se da toate în cea mai mare parte lui Delu Bucurenciu.

Obligați de vremuri să ne schimbăm denumirea mai întâi în „Recolta“ și apoi în „Unirea“ Săcele, a fost printre puținii care au susținut echipa material sau a intrat în teren atunci când nu ne strângem 11 jucători. Deși nu era la zi cu antrenamentul, se echipa ori de câte ori era nevoie și în ciuda masivității sale, era suprinzător de mobil și foarte tenace în joc.

Ghiță Bucurenci — nu a jucat fotbal, dar după Delu a fost cel mai infocat susținător al „Izvorului“. Ani de zile s-a îngrijit de echipament, de sediu, a însotit echipa în deplasări sau a plătit arbitrii cu bani din buzunar la meciurile de acasă.

Ițu Vlad a jucat mai puțin fotbal și mi-l amintesc pe extrema, cu o viteză debordantă și cu centrări surprinzătoare. Ne-am apropiat sufletește în ultimii ani, când contribuția lui la reinființarea Asociației a fost decisivă.

Timpul, oprit pentru un moment, s-a pus din nou în mișcare. Înserarea coboară dinspre pădure, aducând o undă de răcorie în mirosul de parfumul florilor ce înfrumusețea mormintele.

Imi revine în memorie o frază pe care am citit-o undeva și care mi-a plăcut în mod cu totul deosebit:

„Singura formă a nemuririi este amintirea pe care ceilalți îți-o păstrează“, și, noi, aici în Săcele, avem mulți oameni cărora să le păstrăm vie amintirea.

CULTURĂ CULTURĂ CULTURĂ CULTURA CULTURA CULTURA

Consiliul Local Săcele a hotărât reeditarea cărții lui George Moroianu „Chipuri din Săcele”, cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la nașterea autorului, 50 de ani de la trecerea sa în neființă și 40 de ani de la înființarea Liceului teoretic care îi poartă numele. Editată de Primăria Orașului Săcele și prefațată de d-nul consilier, prof. Liviu Dărjan, cel care a investit foarte multă energie în apariția prezentei ediții, „Chipuri din Săcele” se adresează în primul rând, deși nu numai, tuturor săcelenilor de azi și de mâine. Este una din cele mai bune cărți pe care le-am citit în perioada postrevoluționară, o carte care trebuie neapărat citită, fiind de o mare actualitate din punct de vedere spiritual, național, social, economic și politic.

După cum se știe, scopul revoluției din 1989 a fost crearea unei societăți democratice și prospere. Acest obiectiv nu se poate realiza fără libertate individuală, care la rândul ei nu poate exista fără componenta ei economică, întruchipată de economia de piață liberă și privată.

Satele săcelene constituie un exemplu elocvent în ceea ce privește prosperitatea la care s-a ajuns în secolul trecut, când proprietatea privată era sfântă, iar libertatea economică era asigurată. În momentul în care guvernanciile unguri au limitat libertatea economică, situația s-a schimbat. Astfel până în 1880 mocanii aveau dreptul să-și aducă oile primăvara la pășunat în munții Ardealului și să le înapoieze toamna în Țără, plătind o taxă modică în baza unor autorizații numite regheii, eliberate de statul austriac și mai târziu austro-ungar. În perioada anilor 1870—1880 drepturile acordate prin aceste regheii au fost treptat retrase de către autoritățile ungurești, care nu vedea cu ochi buni dezvoltarea și înflorirea populației românești. Drept urmare foarte mulți mo-

cani săceleni au emigrat (în Dobrogea în special).

În ceea ce privește prosperitatea la care au ajuns mocanii săceleni, aceasta rivaliza cu bogățiiile unor împărați și împărateșe. Si poate că existau unii împărați și regi — ne spune George Moroianu — care ar fi dorit să aibă herghelii de opt sute de cai, așa cum avea moș Vlad Șeitan, porclit Muscalu. Erau mulți târlași în Săcele care aveau turme de șase, șapte mii de oi, herghelii de două, trei sute de cai și tot pe atâtea vite mari. În cele șapte sate numărul oilor era de 7—800 000. Comparați aceste cifre cu următoarele: 16 000 de oi, 180 de cai și 4 200 de vaci din perioada de vîrf a C.A.P.-ului din Săcele. Orice comentariu este de prisos. Zestrea Măriuții, fata cea mare a moșului Vasile Gologan, ceea „frumoasă ca o zână”, cuprindea pe lângă oi, cai, vaci, bani și obiecte

de podoabă din aur și argint, haine scumpe de mătase cu flori-tele din fir de aur, pe care le purtau în vremurile vechi împărațesele și printesele din Bizanț. Acumularea acestor bogății s-a realizat numai prin muncă. Cei bogăți munceau la fel ca și cei mai puțin bogăți întrucât exista o puternică motivație a muncii. Moșul Vlad Șeitan își dorea o herghelie de o mie de cai, deși pentru cei opt sute pe care-i avea, l-ar fi invidiat mulți împărați și regi.

În ceea ce privește credința strămoșească, mocanii „cercetau regulat” biserică, duminicile și sărbătorile creștinești, iar zilele de post se țineau cu sfîntenie.

nezeu. Să nu ne lăsăm amagiți de sectanții și evanghelizatorii care își imaginează că am coborât din copaci și să ne reamintim că bisericiile noastre trebuie reparate, iar pictura refăcută.

La indemnurile și prin strădaniile părintelui Radu Popea, mocanii săceleni au scos bani din buzunar și au construit școlile în care învață și copiii noștri astăzi. Având în vedere starea jalnică a acestor școli, rămâne de actualitate replica părintelui Radu Popea, care adresându-se ministrului instrucției publice al Ungariei, a spus: „Eu cred, Excelență, că nu școalele sunt pentru ministru, ci ministrul pentru școale”.

Lordul Oxford Asquith, fost prim-ministru englez, a fost prins în flagrant pescuind la câteva zile după ce pescuitul se oprișe. A plătit amendă și l-a felicitat pe jandarmul care și-a făcut datoria. Apelul la fair-play adresat de George Moroianu contemporanilor săi rămâne valabil și astăzi.

De aceeași actualitate rămâne și inscripția de deasupra ușii de la intrare în școală din Satulung:

„Luminează-te și vei fi,
Voiește și vei putea.”

Dacă nu v-ați procurat, încă, această bijuterie literară și documentară a lui George Moroianu, va trebui să vă grăbiți și să cumpărați de la Biblioteca Orășenească Săcele și chioșcurile RO-DIPET.

„CHIPURI DIN SĂCELE” NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN BIBLIOTECA NICI UNUI SĂCELEAN. ing. Stefan CASAPU

Vivat Legea învățământului

O CARTE DE FOARTE MARE ACTUALITATE „Chipuri din Săcele” DE GEORGE MOROIANU

ianu — care ar fi dorit să aibă herghelii de opt sute de cai, așa cum avea moș Vlad Șeitan, porclit Muscalu. Erau mulți târlași în Săcele care aveau turme de șase, șapte mii de oi, herghelii de două, trei sute de cai și tot pe atâtea vite mari. În cele șapte sate numărul oilor era de 7—800 000. Comparați aceste cifre cu următoarele: 16 000 de oi, 180 de cai și 4 200 de vaci din perioada de vîrf a C.A.P.-ului din Săcele. Orice comentariu este de prisos. Zestrea Măriuții, fata cea mare a moșului Vasile Gologan, ceea „frumoasă ca o zână”, cuprindea pe lângă oi, cai, vaci, bani și obiecte

Oamenii erau mai cu frica lui Dumnezeu și toate cele ce se întâmplau în viață erau acceptate ca o voință a Celui de sus. Mocanii săceleni, ctitorii ai mănăstirilor Cheia și Suzana, au reparat și au pictat pe cheltuiala lor bisericile ortodoxe din cele șapte sate. În capitolul „Părintele Radu” aflăm foarte multe informații despre viața creștinească a mocanilor și despre implicarea preoților creștin ortodoci în viața națională, socială și politică. După mai bine de 40 de ani de dictatură și ateism, ar trebui să ne aducem aminte de datoria noastră față de Biserică și față de Dum-

mersuri își propun să arunce societatea modernă cu două-trei secole în urmă, pe vremea când magnați infumurați și mărginiți decretau ilogic și aberant domnia minorității asupra celor mulți și împilați la ei acasă. Vremurile maștere s-au dus pe apa sămbetei, dar... nostalgiile au rămas asemenea unor buruieni veștejite, pe ici pe colo. Democrația pe care o reconstruim, cu eforturi generale, dă dreptul fiecaruia să se exprime în limba sa maternă, să-și păstreze și să-și cultive tradițiile și obiceiurile, dar în același timp obligă pe toți să-și însușească limba oficială, limba statului respectiv, nu după manuale bilingve. Fiecare să fie conștient că învăță limba țării din aceleași cărti cu toți ceilalți semeni, fără nici un fel de discriminare, să fie conștient că posedă limba statului român și că aceasta îi dă dreptul dar și privilegiul de a fi un om liber într-o țară liberă care nu primește ordine și indicații de la nici un centru de comandă. Excesele de naționalism sau șovinism apar vetuste și deranjante pentru fiecare.

Reiterez o propunere făcută în public nu demult ca, în regim de urgență, Parlamentul României să ia în dezbatere „Legea Prețuirii și Apărării Limbii Naționale”. Ar fi, considerăm, un act de solidaritate culturală dar și o pavăză a spiritualității românești.

Prof. Liviu DÎRJAN
Liceul „George Moroianu”
Săcele

„Onoarea de a stăpâni limba națională”

După promulgarea Legii Învățământului urmează o etapă importantă care are menirea de a așeza limba română în centrul tuturor preocupărilor legate de educația întregii națiuni. Generațiile, indiferent de vîrstă, preocupare sau origine etnică, vor simți ele însele nevoie perfecționării cunoștințelor practice legate de limba statului, important mijloc de comunicare între toți locuitorii țării și singur în măsură să ne apropie și să ne insuflie mândria apartenenței la acest pământ și la lumea civilizată a dimensiunii europene.

De peste trei decenii predau limba și literatura română. În tot acest interval de timp n-am aflat pe nimeni care să fi refuzat a învăța graiul dulce și înțelept, al Mioriței și al cronicarilor, n-a încercat nimici „să ucidă” minunea versului lui Eminescu, Arghezi sau Blaga. Copiii învăță după vrearea și puterile lor lucrul acesta aproape sfânt. Am învățat și mulți elevi maghiari. O spun, spre cinstea lor, dar și mândria mea, că m-am lăudat cu performanțele unora în direcția însușirii corecte a limbii române. Trăiesc într-o localitate renumită pentru meritul că populația maghiară băstinașă, cunoaște bine limba oficială, aici nefiind cazul să ne „traducem” gândurile și speranțele, dar nici denumirea străzilor, firmelor magazinelor, pe cele ale instituțiilor publice etc. Am multe cunoștințe și prietenii care vorbesc limba maghiară. Aceasta nu ne împiedică să nu

comunicăm, să nu ne stimăm și să nu ne prețuim reciproc. Și-a-tunci vorba cronicarului... „Să sperie gândul” când ești martorul silit al atâtotor și atâtotor manevre pornite atât „din afară” cât și „dinlăuntru” care sporovăiesc despre o pretinsă lipsă de drepturi, despre fantasmagorice bariere ce s-ar așeza în calea menținerii limbii materne și, culmea obrăzniciei, apostoli politici într-aladevărului, părăcioși și ne-recunoscători, reclamă de la „înalte porți”, că s-ar produce un adevarat genocid cultural, că limba maternă moare (!) treptat, că mai bine era pe vremurile nu demult apuse etc., etc.

Legea Învățământului este un act serios, modern și cu deschidere. Ea stabilește drepturi pentru învățământul minorităților cu mult peste standardele europene, inclusiv dreptul ca fiecare să se instruiască cum dorește și în limba pe care o dorește. Refuză însă

cu luciditate și demnitate privilegiile și denaturările râvnite de elemente irresponsabile.

Prin anumite zone ale țării mai întâlnești persoane care-ți răspund cu ostentație: „Nu știu românește!”. Le privești cu milă și te gândești c-au rămas în situația jenantă de corigent abonat la lectia dură dar dreaptă a istoriei românilor. Vă invit la o aventură Kafkiană. Să presupunem că noaptea trecută ați visat că vă plimbăți prin Occident, pe o stradă oarecare din Lyon sau din Düsseldorf și că la un moment dat 1-ați întrebat ceva pe un locuitor „cu acte în regulă” din orașul respectiv, francez sau german, iar el v-a răspuns candid într-o limbă necunoscută, în nici un caz în cea a lui Voltaire sau Goethe, ceva tradus în genul: „Iertați-mă, domnule, dar nu cunoșc limba statului în care trăiesc...”. În acest moment, bătându-vă puternic inima, v-ați trezi din coșmar și ați repetat: „Nu este posibil aşa ceva, nu este posibil! Am visat urât“. Dar aici la noi este posibil ca violene jocuri politice, garnisite cu urzeli udemiriste, să îndemne populația maghiară la acțiuni de nesupunere civică (De ce?) și la o stângace și anacronică dorință de a obține privilegii cu orice preț.

Aceste naive și periculoase de-

CULTURA CULTURA CULTURA CULTURA CULTURA CULTURA

Cronica limbii

„Moda“ în limbaj

„Limba este întâiul mare poem al unui popor“ spunea Lucian Blaga. Într-adevăr, ne diferențiem de alte popoare atât prin ceea ce este structural specific etniei noastre, cât și prin limbă. Respectul față de limbă trebuie să fie una din primele atitudini firești ale fiecărui român. Un vocabular îngrijit, construcția corectă a comunicării, constituie cartea de vizită a oricărui vorbitor. „SĂ TE-AUD CUM VORBEȘTI ȘI-APOI ITI SPUN CINE EȘTI“ spune o zicală românească.

Fiecare individ se caracterizează prin felul în care vorbește, străduindu-se ca spusele sale să fie cât mai clare, convingătoare, logice, într-un limbaj ales. Ne străduim cu ceea ce spunem să fie nu numai adevărat, ci și într-o formă personală îngrijită, ce presupune respect față de cel cu care vorbești și față de tine însuți. Maiorescu spunea că „limba trebuie să fie limpida, fără să fie comună“, farmecul limbajului fiind semnul celor aleși.

Din păcate, întâlnim astăzi la multe categorii de oameni dorința de a epata prin limbaj, de a-și crea o presupusă, dar ireală superioritate prin limbaj. Iar aduc argument o zicală românească plină de învățăminte: „ori te poartă cum ţi-e vorba, ori vorbește cum ţi-e portul!“. Auzindu-i pe unii vorbind, te gândești cu nostalgie: unde ești, nene Iancale? Pentru că, ca nimeni altul, inegalabilul Caragiale a ridiculizat prostia și impostura, manifestate neapărat și prin limbaj.

Orice societate evoluează. Chiar și în noastră. Evoluția se manifestă și prin limbaj. Neologismele apar ca o necesitate pentru a denumi noi relații, noi fenomene. Limba română este deschisă neologisme-

lor, cu atât mai mult, cu cât acestea sunt, în majoritate, de origine latină, infuzia de neologisme contribuind la îmbogățirea fonului latin al limbii române.

„Ce-i prea mult strică“, spune o vorbă de bun-simț a românului. Excesul de neologisme, folosirea acestuia numai din dorința de a fi un alt cuvânt, neapărat străin, duce la un efect nedorit de vorbitor. Dintre neologismele des folosite în ultima perioadă, numită „de tranziție“, a implementa (= a pune în funcțiune, a realiza) pare să se încadreze în normele limbii, cu toate că e folosit excesiv: „se implementează reforma“, „implementarea noilor măsuri duce la...“ Se pare că totul „se implementează“. Există „o modă“ a limbii? Există, de vreme ce fiecare vorbitor, pus la o masă, un ghișeu sau la o tribună, simte nevoia să se implementeze! Acest neologism va intra, pesemne, definitiv în limbă. Aici nouă a învins. E un caz fericit.

Dar bietul nostru român e pus în față unor „invazii“ de cuvinte pe care cu greu le poate pricepe. Astfel un cranic al televiziunii ne anunță că mulțimea „afluiește spre...“ sau că niște indivizi „au devalizat niște case“. Sunt con-

vins că cei mai mulți ascultători căutând tot felul de explicații și neapelând la Dictionarul de neologisme au ajuns la „concluzii“ aberante. „A aflui“ înseamnă „a se îmbulzi“, iar „a devaliza“ = a fura, a prăda. Nu era normal să fie folosiți termeni cunoscuți de către noi toți? Neologismele forțate nu erau necesare. Fiind cuvinte care au dat naștere unor confuzii, s-a renunțat, deocamdată la ele. Dar au apărut altele: Un politician, școlit în Franța, care lansase anterior „implementarea“, a folosit de câteva ori locuțiunea „vizavi de“. Imediat „moda“ lansată s-a extins cu atâtă repeziciune, încât e folosit și unde trebuie și unde nu trebuie. De origine franceză, locuțiunea înseamnă „în față, peste drum“ sau „despre“. Folosirea sa excesivă este neplăcută, pentru că în limba română sunt corespondente mai exacte, cum ar fi „în față, în legătură cu, despre“, care dau mai multă claritate exprimării. Tot din franceză provine expresia „nu-i aşa“ pe care unii vorbitori o folosesc fără a fi necesară consultarea interlocutorului, ci ca un tic verbal implantat artificial, dar cu trimitere clară la franceză.

De un timp, mulți vorbitori cu mai multă sau mai puțină școală și încep expunerea cu cuvântul „deci“. Este supărător nu numai prin folosirea sa excesivă, ci și greșită. Cuvântul „deci“ este în română o conjuncție conclusivă, înseamnă că poate apărea înaintea unei concluzii, după ce au fost

prezentate argumentele care conduc la aceasta. A pune concluzia înaintea argumentelor nu mi se pare corect, dar „moda“ se poartă. Se pare că este o preluare automată a englezescului „so“, care înseamnă însă „astfel, aşa“.

O cranică a televiziunii, de altfel figură plăcută, s-a impus prin pronunția greșită a unor cuvinte. Conform normelor ortoepice ale limbii române, litera „x“ între vocale se pronunță „g“. Ex.: „exemplu“ (pron. gz), executiv (pron. gz), dar „extemporal, excursie“ (pron. cs). Excepție fac unele neologisme „exagerat, exigent, exegat, exacerbat, în care „x“ se pronunță „cs“. Cranică noastră (?) însă, probabil pentru a impresiona pronunța toate aceste cuvinte cu „cs“ ex.: ecsecutiv, ecsemplu etc.) pronunție greoaie, neconformă limbii noastre. Culmea este că „moda“ a prins, încât mulți invitați ai televiziunii se simțeau datori să respecte „normele“ crainei, și nu ale Îndreptarului ortografic, ortopic și de punctuație.

Cacofonia este o asociere neplăcută de sunete. În încercarea de a o ocoli, unii vorbitori apelează greșit la folosirea conjuncției „și“, în construcții incorecte precum „eu ca și contabil“ sau „eu ca și profesoară“ etc. De tot hazul ne apar cei care pronunță numele semnelor de punctuație în construcții cu totul aberante de tipul „eu stiu că virgula care...“.

Există o „modă“ a limbii? Există! Dar limba română, ca orice limbă are reguli exacte. Să acceptăm ceea ce este nou, dacă este conform normelor limbii și să refuzăm ceea ce este artificial, pentru că este dăunător limbii române!

Deci să fim atenți!

prof. Ilie CUJBĂ

Învață de la toate...

„Învață de la toate să ui statornic drum,
Învață de la flăcări că toate-s numai scrum,
Învață de la umbră să faci și să veghezi,
Învață de la stâncă cum neclintit să crezi!
Învață de la soare cum neclintit s-apui,
Învață de la piatră cum trebuie să spui,
Învață de la vântul ce-adie prin poteci
Cum trebuie prin lume de liniștit să treci.
Învață de la toate că toate-ți sunt surori
Cum treci frumos prin viață, cum poți frumos să mori!
Învață de la vierme, că nimeni nu-i uită,
Învață de la nufăr să fii mereu curat.
Învață de la flăcări ce-avem de ars în noi,
Învață de la ape să nu dai înapoi,
Învață de la umbră să fii smerit ca ea

Învață de la stâncă să-nduri furtuna grea!
Învață de la soare ca vremea să-ți cunoști,
Învață de la stele că-n cer sunt multe oști.
Învață de la greier, când singur ești, să cânti
Învață de la lună să nu te însășimânti,
Învață de la vulturii când umerii ţi-s grei
Și du-te la furnică să-i vezi povara ei!
Învață de la floare să fii gingaș ca ea,
Învață de la soare să ai blândețea sa!
Învață de la păsări să fii mereu în zbor
Învață de la toate că totu-i trecător,
Ia seama, fiu al jertfei, prin lumea care treci
Să-nveți din tot ce pieră, cum să trăiești în veci!“

(Din lirica scandinavă)

În conducerea orașului, oameni destoinici și onesti

Un interviu cu dl. primar Vasile Lață, motivat de realitățile săcelene și opinii ale unor localnici.

Trecutul dar și prezentul orașului Săcele, prin tot ce a durat, mai de preț în economie și cultură își are obârșia în calitatea oamenilor care i-au condus destinele și a celor care, cu seriozitate au muncit în această parte de țară. Încă din antichitate, în concepția unor filozofi se susținea că „omul este măsura tuturor lucrurilor, a celor care există, precum există și a celor care nu există precum nu există”.

Din cartea „Chipuri din Săcele”, scrisă de G. Moroianu prin anii 1936—38, sunt descrise cu patos adevărurile mai sus menționate. Cei care vor citi, ori reciti această carte se vor convinge că numai calitatea oamenilor, care au marcat trecutul acestei localități i-au făurit puterea economică și cultura descrise de autor.

Mulți localnici care cunosc trecutul acestui oraș se gândesc cu nostalgie la bogățiile și prosperitatea oamenilor din vremuri apuse. Cu o nuanță de scepticism în suflet unii afirmă că asemenea „timpuri” de bună stare nu se mai pot repeta. Se pare că realitățile ultimilor ani, contrazic scepticismul amintit. Numai cei care nu vor nu recunosc că în ultimii 2—3 ani s-a accentuat ritmul măsurilor de urbanizare.

Să ne îndreptăm deci atenția spre „azi”, făcând apel la cea

mai autorizată voce a acestei localități — primarul — precum și la unii cetățeni pentru a desprinde câteva aspecte din actualitatea acestui oraș.

R.P. — Domnule primar, cu ce gânduri și cu ce intenții ați pornit în misiunea de prim guvernator al acestei localități în anul 1992, când electoratul din Săcele v-a ales în funcția actuală?

V.L. — Atunci când m-am decis să fac ceea ce fac azi, am fost

nominat să este marcată cu deosebire de producția industrială, concentrată în uzina „Electroprecizia”, care de mult timp a dus faima bună a Săcelor în toată țara și mai departe peste hotarele ei. Aici lucrează peste 6 000 de oameni, din care cei mai mulți locuiesc în Săcele, alții în Brașov sau în localități din jurul Săcelor. În Săcele sunt și alți agenți economici — S.C. „Problemn”, S.C. „Brafar”, S.C. „Săceleana”

Actualitatea săceleeană

indemnat — de ce să nu recunoște? — și de un anumit orgoliu în sens pozitiv, anume acela de a le demonstra concetățenilor — și celor care au încredere în mine și celor care nu mă agreează — următorul adevăr: Orașul Săcele nu este condamnat la stagnare sau înapoiere în ce privește dezvoltarea urbanistică. Sigur, Săcelele nu vor mai fi niciodată ceea ce au fost odinioară. Nu va mai fi o localitate preponderent agrară, Săcelele are statut de oraș și trebuie să aspire spre condiții de confort cu adevărat urbane. Cu o populație de peste 31.000 de locuitori înregistrată la ultimul recensământ, se înscrie pe locul 3 în rândul orașelor din județ. Ecoc-

etc. În ultimii 2-3 ani s-a produs o adevărată explozie de agenți economici privați (peste 300 în prezent). Pot fi enumerate și alte date statistice, care reflectă dimensiunile actuale ale localității: Pentru că de curând a început nou an școlar, amintesc că aici funcționează 2 Grupuri școlare — Electroprecizia și Construcții — cu secții liceale, profesionale etc., 2 licee din care unul cu limba de predare maghiară, 7 școli cu clase I—VIII, 8 grădinițe, o școală ajutătoare. În acestă unitate educative, sub îndrumarea a 430 cadre didactice învață peste 7 500 elevi. Orașul este deservit de un spital cu o capacitate de 105 pacienți, o polyclinică model, 5 dis-

pensare pentru adulți, 5 de pediatrie și 3 școlare. Serviciile mai sus amintite sunt deservite de 123 cadre medico-sanitare. Localitatea dispune de două cinematografe, Clubul Electroprecizia, Biblioteca orășenească și multe localuri particolare de divertisment. Orașul se impune și prin numărul mare de locașuri de cult religios, unele din ele adevărate monumente de arhitectură și artă. Toate acestea și multe altele oferă Săcelor dreptul de localitate urbană.

Paradoxal însă, condițiile de viață ale locuitorilor acestui oraș, la începutul deceniului '90 erau sub urbane, cu totul nesatisfătoare. Încălzirea locuințelor, iluminatul public, starea drumurilor, salubrizarea, comerțul, transportul în comun, starea localurilor școlare și multe altele erau în disonanță flagrantă cu pretențiile civilizației urbane. Pe bună dreptate în anii „socialismului victorios” oamenii acestei localități deviniseră sceptici, nu mai aveau încredere în promisiunile neonorate, în fapte ale multor valuri de conducători, care s-au perindat în fruntea acestui oraș. Au fost situații când conducători „aleși” sau impuși s-au impotrivat unor inițiative binefăcătoare. „Cum să aduci aici gaz metan, când pădurea eade pe noi”, ar fi motivat un fost primar local, afirmându-și în felul acesta nepăsarea cinică față de nevoile vitale ale oamenilor.

Prof. A. MOLDOVAN

(va urma)

Privatizarea... intră pe rol

Având în vedere importanța acțiunii de accelerare a procesului de privatizare a societăților comerciale cu capital de stat, redacția consideră că este necesară informarea cititorilor cu unele aspecte ce privesc acest proces, reglementate până în prezent.

Pentru accelerarea privatizării a fost adoptată Legea nr. 55/Iunie 1995 publicată în Monitorul Oficial al României, partea I din 19.06.1995.

Potrivit dispozițiilor acestei legi, accelerarea privatizării se va realiza în două modalități, respectiv:

1) Prin transfer efectiv și gratuit a cotei de 30% din capitalul social al unei societăți comerciale și prin,

2) Vânzarea acțiunilor emise de societățile comerciale.

Prima modalitate se efectuează pe baza certificatelor de proprietate eliberate conform Legii 58/1991 și a cupoanelor nominative de privatizare eliberate în baza Legii 55/1995. Caracteristic cupoanelor nominative este faptul că ele nu pot fi vândute (instrârnate) prin acte juridice încheiate între persoane ce trăiesc. Orice tranzacție încheiată cu incălcarea interdicției mai sus amintite, este sancționată cu nulitatea de drept a acesteia.

Transmiterea acțiunilor societății comerciale cu titlu gratuit se va face astfel:

a) în schimbul carnetelor cu certificate de proprietate și valoarea unică de 25.000 lei;

b) pe baza cupoanelor nominative a căror valoare unică de

schimb se determină de Guvern, F.P.S. și F.P.P.

La o societate comercială, în funcție de cerere, schimbul de acțiuni se poate efectua până la 60% din capitalul social. Pentru schimbarea certificatelor de proprietate se va utiliza întreg carnetul la aceeași societate comercială.

Primirea de acțiuni prin schimb contra cupoanelor nominative, se va face la o singură societate comercială, afară de cazul când sunt utilizate cupoane nominative, dobândite prin succesiune legală.

În cazul în care cererea de acțiuni (un număr mare de solicitanți) depășește oferta societății comerciale, distribuirea acțiunilor se efectuează pe baza raportului valoric dintre cerere și ofertă. Important de reținut este faptul că preschimbarea documentelor mai sus amintite în acțiuni se poate realiza până la 31 Decembrie 1995. După această dată, carnetele (inclusiv cele incomplete) și cupoanele nominative se pot depune la F.P.P.-uri până la 31.03.1996.

Începând cu 1 aprilie 1996, certificatele de proprietate și cupoanele nominative își pierd valabilitatea.

Schimbul de carnete cu certificate de proprietate și cupoane no-

minative pe acțiuni la o societate ce nu este inclusă în lista societăților aprobată de Guvern și publicată în M. Of. pentru privatizare în masă, se poate face de: salariați, membrii conducerii, șomerii societății și pensionarii ce au avut ultimul loc de muncă la societate.

Pentru punerea în acțiuni a dispozițiilor Legii 55/1995 privind accelerarea privatizării, a fost emisă oordonanță de Guvern nr. 39 din 29 august 1995, publicată în M.O. nr. 203/1.09.1995, ce privește și vânzarea cu plată în rate a acțiunilor Societăților comerciale ce se privatizează conform Legii 55/1995.

Condițiile de vânzare cu plată în rate, se aplică numai după epuizarea modalităților privatizate în Art. 7 din Legea 55/95 și sunt:

- avans minim 20% din prețul de vânzare;
- eșalonarea plății ratelor pe un termen de 10 ani;
- dobândă anuală negociabilă de până la 10%.

În cazul vânzării pachetelor de acțiuni cu plată integrală prin contractul de vânzare se poate acorda un termen de plată de maxim 90 zile de la semnarea contractului, dreptul de proprietate fiind transmis numai la data plății efective.

Pentru acțiunile vândute cu plată în rate, se constituie gaj asupra acestora. Neplata a trei rate consecutive atrage urmărirea

debtitorului și posibilitatea vânzării acțiunilor de F.P.S. altor terți.

Până la achitarea integrală a acțiunilor dividendele aferente se varsă în contul ratelor scadente.

Întrucât urmează să apară și norme metodologice de aplicare a dispozițiilor Legii 55/1995, redacția noastră vă va informa în următorul număr.

În lista de privatizare aprobată de Guvern, SC Electroprecizia SA este prevăzută la un procent de privatizare de 49%. Partea FPP, respectiv 30% va fi obținută prin preschimbarea certificatelor de proprietate și cupoanelor nominative. Diferența de 19% va fi obținută de la FPS prin cumpărare de acțiuni.

Societatea Electroprecizia dispune de unele avantaje (capacitate de producție, personal calificat, produse solicitate atât pe piață externă cât și la intern, prestigiu pe piață), care o face deosebit de interesantă pentru privatizare. Sfătuim pe toți cititorii să fie încrezători și să-și depună certificatele de proprietate și cupoanele nominative la această societate și chiar să cumere acțiuni din pachetul oferit de FPS. Prin privatizare Societatea Electroprecizia va deveni mai eficientă și un factor de stabilitate economică și socială în Orașul Săcele.

Actionarii vor beneficia desigur nu de moment, de profituri sigure prin creșterea valorii acțiunilor și acordarea dividendelor.

ing. Taraș OCTAVIAN

Principalii indicatori economico-financiari ai societăților comerciale

Activitatea economică a unei societăți comerciale, indiferent de tipul de societate (cu capital de stat, cu capital majoritar de stat sau cu capital privat), este reflectată de o serie de indicatori economico-financiari care ne prezintă gradul de viabilitate al acelei societăți comerciale sau, conform unui termen uzităt din ce în ce mai des „starea de sănătate a acesteia“.

În prezentarea făcută în Monitorul Oficial, precum și în publicațiile de largă circulație, la societățile comerciale propuse pentru privatizare, apar în principal șase indicatori sintetici asupra cărora ne vom îndrepta atenția și vom încerca pe scurt a-i clarifica pentru cititorii noștri în speranță că în acest moment vor cunoaște mai bine societatea comercială spre care s-au orientat, vor putea face o analiză comparativă între acestea și vor opta mai ușor la care societate comercială să devină acționari.

Cei șase indicatori economico-financiari ce s-au publicat, pot fi definiți cu ușurință, parametrii economico-financiari având în vedere variațiile acestora în funcție de perioada de timp la care se face referire (cifrelle prezентate reflectă valorile acestora la nivelul anului 1994).

Cei șase indicatori sunt:

- capitalul social;
- cifra de afaceri;
- profitul;
- randamentul societății comerciale, R;
- rata profitului R (P);
- rentabilitatea acțiunii R (A).

Capitalul social, cifra de afaceri și profitul unei societăți comerciale sunt elementele cunoscute și nu vom insista în prezentarea acestora.

Randamentul societății comerciale exprimă eficiența folosirii capitalului social sau altfel spus exprimă volumul vânzărilor, raportat la capitalul social. Se calculează cu relația:

$$R = \frac{\text{cifra de afaceri (C A)}}{\text{capital social (C S)}} \times 100$$

Rata profitului sau rata rentabilității exprimă profitul obținut din producția vândută și se calculează cu relația:

$$R (P) = \frac{\text{profit (P)}}{\text{cifra de afaceri (C A)}} \times 100$$

Rentabilitatea acțiunii este de fapt rentabilitatea capitalului social (exprimă de fapt gradul de folosire al acțiunilor dumneavoastră și deci și a capitalului social) și se calculează cu relația:

$$R (A) = \frac{\text{profit (P)}}{\text{capital social (C.S.)}} \times 100$$

Pentru mai bună înțelegere a celor prezente mai sus vom exemplifica cu indicatorii societăților comerciale supuse privatizării din orașul Săcele.

A. Întreprinderea ELECTROPRECIZIA S.A.:

$$R = 90,39\%, \quad R (P) = 7,06\%, \quad R (A) = 6,38\%$$

Randamentul R = 90,39% înseamnă că la 100 lei capital social, societatea are vânzări de 90,39 lei.

Rata profitului R (P) = 7,06% reprezintă 7,06 lei profit obținut la 100 lei producție vândută.

Rentabilitatea acțiunii R (A) = 6,38%, înseamnă că la 100 lei capital social se obține un profit de 6,38 lei.

B. Întreprinderea COMIXT (obiect de activitate, comerț):

$$R = 5,05\%, \quad R (P) = 25,18\%, \quad R (A) = 1,27\%$$

În analiza corectă a unei societăți comerciale se va ține seama de toți indicatorii economico-financiari, noi rezumându-ne numai la prezentarea ultimilor trei, care împreună realizează o așa-numită „rentabilitate combinată“.

Ing. Claudiu ROȘCULEȚ

Asociația cultural-sportivă „IZVORUL“ Membrii cotizanți

— trimestrul II 1995 —

1. Eftimie Ioan	10.000	50. Butu Mihai	5.000
2. Taraș Octavian	10.000	51. Leșescu Mihai	5.000
3. Zamfir Dan	10.000	52. Jinga Romulus	5.000
4. Roșculeț Claudiu	10.000	53. Munteanu Dan	5.000
5. Lață Vasile	10.000	54. Munteanu Cornel	5.000
6. Zăvărache Constantin	10.000	55. David Fănică	5.000
7. Butu Traian	10.000	56. Banciu Gheorghe	5.000
8. Poenaru Ioan	10.000	57. Jerău Gheorghe	5.000
9. Vlad Ioan	10.000	58. Lungu Constantin	5.000
10. Cornea Ioan	10.000	59. Bîrsan Teodor	5.000
11. Leb Mircea	10.000	60. Plăiașu Constantin	5.000
12. Ghia Petre	10.000	61. Roșculeț Abigail	5.000
13. Ghia Mircea	10.000	62. Giurgiu Traian	3.000
14. Iordache Ioan	10.000	63. Median Dan	3.000
15. Cioroianu Aurelia	10.000	64. Teșileanu Constantin	3.000
16. Alexandrescu Emil	10.000	65. Slăbilă Ioan	3.000
17. Zamfir Modest	10.000	66. Orez Ioan	3.000
18. Bîrsan Horia	10.000	67. Nechifor Constantin	3.000
19. Rîșnoveanu Paul	10.000	68. Teșileanu Emil	3.000
20. Mătase Eugen	6.000	69. Neacșu Lucian	3.000
21. Carpin Victor	5.000	70. Median Ica	3.000
22. Matepiuc Daniela	5.000	71. Debu Gheorghe	3.000
23. Casapu Ștefan	5.000	72. Ghișoiu Dorin	3.000
24. Costea Ștefan	5.000	73. Alexandru Ion	3.000
25. Bâncilă Nicolae	5.000	74. Gologan Gelu	3.000
26. Crăciunescu Virgil	5.000	75. Petruțiu Emil	3.000
27. Vlad Adriana	5.000	76. Taflan Sanda	3.000
28. Costea Dumitru	5.000	77. Rîmniceanu Ioan	3.000
29. Șerban Corneliu	5.000	78. Sașdu Irina	3.000
30. Voinea Dumitru	5.000	79. Durbălău Ștefan	3.000
31. Comșa Eugen	5.000	80. Cujbă Ilie	3.000
32. Teacă Mihai	5.000	81. Lupu Florica	3.000
33. Brînzea Nicolae	5.000	82. Cosma Maria	3.000
34. Șeitan Adrian	5.000	83. Ulea Angela	3.000
35. Lupu Nicolae	5.000	84. Munteanu Ana	3.000
36. Butu Ioan	5.000	85. Nistor Mihai	3.000
37. Șerbănescu Adrian	5.000	86. Ursu Maria	3.000
38. Bâncilă Bebe	5.000	87. Filipescu Gheorghe	3.000
39. Albuleț Victor	5.000	88. Filipescu Octavian	3.000
40. Munteanu Gheorghe	5.000	89. Clinciu Sorin	3.000
41. Arhir Ioan	5.000	90. Bucurenciu Alexandru	3.000
42. Șeitan Dumitru	5.000	91. Stoicescu Nicolae	3.000
43. Mateescu Aurel	5.000	92. Ursuț Ioan	3.000
44. Butu Elena	5.000	93. Caian Aurel	3.000
45. Bellu Emanoil	5.000	94. Păis Ioan	3.000
46. Măereanu Lucian-Florin	5.000	95. Florescu Gheorghe	3.000
47. Taraș Gelu	5.000	96. Percioğlu Constantin	1.500
48. Teșileanu Iuliana	5.000	97. Median Valer	6.000
49. Zangor Lucian	5.000	98. Bulat Elena	3.000
		99. Bulat Florentin	3.000
		100. Beșchea Maria	3.000

ELENA TAFLAN

Anotimp defensiv

Voi tăcea astă dată
Prea fără liniște sănătă
(deși fiecare cuvînt
e o za ce se cuvine purtată)

Dar nu voi apăra nimic de-astă dată
Prea e vînt și — arată-mi un om —
șoptește somnolentul rizom
de sub pleoapa Grădinii, lăsată.

Medievală

Cortul unor cruciade sonore....
Secolul treisprezece, ciuma, licorna....
(aș putea muri peste hartă
despărțind Vatra de Dorna?)

Curat și întimplător a fost
românește să fiu.
Ce-ntr-un fel de Grădină interioară
Ca-ntr-un fel de sicriu.

Să mai și râdem

LA MECI

— Ce strigi aşa, măi omule?
— Păi nu vezi? ne-o dat 11 m!
— Și ce, voiai să vă dea tot terenul?

*
— Tatăl unui fotbalist se adresează supărat unui ziarist sportiv:

— Nu înțeleg de ce ai scris despre băiatul meu că la faza din minutul 13 a rămas ca vițelul la poarta nouă, că doar poarta are cel puțin 2 ani de când a fost instalată...

PESCĂREȘTI — VANATOREȘTI

— Un pescar desprinde din undiță o frumusețe de crăpcean.
— Cum am reușit să-l prind? mormăie admirativ pescarul.

— M-am sinucis deșteptule, și răspunde acesta.

*
— Un proaspăt pescar întrebă pe un confrate experimentat:

— Nu vă supărați, e greu de prins un somn?

— Dacă ai un somnifer la îndemână, nu, și răspunde acesta amabil.

*
— Câinele meu este foarte deștept, se lăuda un vânător.

— Închipui-ți ieri nu am nimerit nimic și mi-a adus totuși o potârniche.

— Al meu pe lângă că e deștept și practic. Ieri după primul foc mi-a adus un Adidas nou-nou, și azi închipui-ți.

— Un soldan de iepure?
— Aș, celălalt Adidas.

LA DOCTOR

— Spune 33, zise doctorul pregătindu-și stetoscopul să-l asculte pe bolnav.

— Eu mă gândeam să spun mai mult, că am nevoie de o săptămână de concediu.

*
— Dar nu ai deloc temperatură, doar 36,6 și spuse doctorul pacientei, arătându-i termometrul.

— Doctore, ești sigur că nu merge înapoi?

*
— Bine, dar dumneata de ce a-venit, n-ai absolut nimic!

— Ba am doctore, un sac cu fasole și o damigeană cu painică, dar nu m-ai lăsat cu ele înăuntru.

*
— Ce ai de tipi aşa, omule? Nici nu m-am atins de dintele dumitale.

— Așa e, dar ai așezat scaunul pe piciorul meu, doctore!

Paradoxuri

■ Nu e atât de primejdios să faci rău unei mulțimi de oameni, cât este să le faci prea mult bine.

■ E mai ușor să pari potrivit pentru funcția pe care nu ai primit-o decât de cea pe care o îndeplinești.

■ Fiecare dintre noi vrem să trăim cât mai mult, dar să nu fim bătrâni.

■ Un neisprăvit pune mai multe întrebări decât poate da răspunsuri orice înțelept.

■ Orgoliul celor mici constă în a vorbi totdeauna despre persoana lor, iar a celor mari, de a nu vorbi niciodată.

■ Nimic nu se iartă mai greu decât meritele altuia.

■ Cel ce are urechi de auzit să și le înfunde cu vată.

■ Verdictul dat de un singur înțelept valorează mai mult decât toate părerile proștilor.

■ Dificil este ceea ce trebuie făcut imediat; imposibil, ceea ce cere mai mult timp.

■ Ceea ce este urgent amâna pentru poimâine, precis nu va mai trebui.

■ Închisoarea cea mai de temut e aceea în care te simți bine.

■ Ne e frică de moarte și nu ne este frică să trăim.

■ Să nu citești niciodată un ziar care nu are măcar o lună vechime.

■ Orice cldere se termină inevitabil într-un punct final.

■ Pietrele funerare sunt ultima semnătură de orgoliu a omului.

Spre știință:

— Materialele primite la redacție nu se înapoiază.

— Articolele privitoare la Săcele, Tărâlungeni, Zizin și Purcăreni au prioritate.

— Vom fi recunoscători acelora care ne vor trimite adresele exacte ale rudelor și prietenilor de origine săceleană pe care i-ar interesa revista noastră.

— Materialele ce se doresc a fi prezentate în coloanele revistei precum și alte informații despre revistă și asociația cultural-sportivă Izvorul — SÄCELE, pot fi obținute de la:

— ing. Taraș Octavian — str. G. Moroianu nr. 361 Săcele, tel. 27 05 19;

— ing. Roșculeț Claudiu — str. G. Moroianu nr. 353 Săcele, tel. 27 72 90.

Coloanele revistei rămân deschise tuturor acelora care prin articolele lor înțeleg să contribuie la creșterea și progresul acestor meleaguri.

S.C. ERA - MIXT S.R.L.

cu sediul în Or. Săcele, Str: N. IORGA nr.69
asociat DOGARU AUREL

Prin magazinele de desfacere din piață "ELECTROPRECIZIA" și cartierul "ȘTEFAN CEL MARE"

asigură întreaga gamă de mezeluri, brinzeturi și legume-fructe, precum și toate cele necesare unei gospodini.

Mărfuri de bună calitate și la un preț scăzut.

ELECTROPRECIZIA S.A.

2212 Săcele - Brașov
str. Parcului 18
phone: 40-92-27.07.83
fax: 40-92-27.19.98
tlx: 61285

CONTACTAȚI-NE!

PRODUSE NOI

Mașini de spălat - 2,5 kg rușe

Mașini de găurit - 13-16 mm

Grup generator - motor - 2,2 kVA

Motoare monofazate - 0,18-2,2 kW

Mori pentru cereale și surage

ELECTROPRECIZIA S.A.
partenerul și colaboratorul dumneavoastră de marcă,
vă asigură prin produsele sale calitate, fiabilitate, siguranță și competitivitate.

COLECTIV DE REDACȚIE

prof. V. CARPIN ing. ZAMFIR DAN
ing. TARAS OCTAVIAN ec. MILU ALEXANDRESCU
ing. ROȘCULEȚ CLAUDIU prof. CUJBA ILIE
ION EFTIMIE

MEMENTO:

„După ce veți citi, păstrați revista în casa voastră. Oricând o veți găsi vă va face plăcere, fiindcă vă reamintește oameni și locuri scumpe vădă și părinților voștri“.

